

Luisteren in het Duin

PETER VAN DEN BERG

Vorig jaar is de CD "Luisteren in het duin" uitbracht. Reden om eens nader te kijken naar de werkwijze van de maker ervan: Wil Heemskerk. Een man die zwijgt tijdens het uitvoeren van zijn hobby, wat wel moet als je geluiden uit de natuur opneemt. Alle geluiden neemt hij op in de Amsterdamse Waterleidingduinen (AW-duinen). Vooral de sfeer van die AW-duinen kan men met de CD duidelijk proeven.

Jaren geleden kwam Wil via een buurman in contact met de duinen. Hij was niet lang ervoor naar Noordwijk verhuisd. Zijn aandacht werd vooral getrokken door de vogels. Van het een komt het ander en al snel maakte hij dia's in de natuur. En dia's vertoon je. Dat kan saai zijn, vooral als je in de val trapt er te veel te vertonen. Maar, zo vernam hij, de boel kan verlevendigd worden met geluidsopnamen als ondersteuning. Met een eenvoudige microfoon begon hij geluiden op te nemen. Dat werd natuurlijk niks. Het geluid moest versterkt worden. Daarvoor was een paraboolschotel nodig. Die had Wil niet, maar een deksel van een wadjang-pan bleek ook redelijk geschikt. Wil wist door deze probeersels inmiddels zeker dat het opnemen van natuurgeluiden razend interessant was, zodat hij geleidelijk overging tot steeds professioneler apparatuur. Ook werd hij lid van de Club voor Natuurgeluiden Registratie. Deze club gaf hem adviezen, vooral op technisch gebied. Zo ontstond bij Wil thuis

een flinke verzameling van kwalitatief goede geluiden, allemaal opgenomen in de AW-duinen. Want dat gebied is voor hem de ideale omgeving. Van combinatie van beeld en geluid is het niet gekomen. "Die geluiden kunnen op zichzelf staan en hebben helemaal geen beeld nodig", zo dacht Wil Heemskerk.

Tweede CD

Meer dan 25 uur geluid, daaruit werd geput voor de eerste CD. Wil was inmiddels een jaar of zes ermee bezig. Zestig minuten heeft hij geselecteerd. Sommige geluiden waren het net niet, soms kon er bij één dier uit meer opnamen gekozen worden, andere geluiden waren ideaal om de verscheidenheid aan geluiden te laten horen. Zo kwam de CD tot stand. Inmiddels is het een kleine twee jaar later. Er zijn dus weer heel wat geluiden bijgekomen. En aangezien zijn eerste CD zich goed verkocht, heeft Wil inmiddels 68 minuten geselecteerd voor een tweede CD. In de popwereld is het moeilijk het succes van een tophit te evenaren, maar ik heb er alle vertrouwen in. Ook deze tweede CD bevat prachtige opnamen, die de sfeer van vroege duinmorgens en de winterse watervogelonrust perfect weergeven. Een aantal van deze opnamen heb ik reeds gehoord. Verwacht wordt, dat deze tweede CD omstreeks april 2001 zal verschijnen.

*Wil Heemskerk aan het werk met een paraboolschotel.
(foto: Wil Heemskerk)*

Krieken in het duin

Het hele jaar door gaat Wil eropuit. Vaak 's morgens heel vroeg. Hij gaat als het ware opnamen maken van het krieken van de dag. Met zijn fiets achterop de auto rijdt hij naar een ingang van de AW-duinen, fietst met speciale toestemming door de duinen in de richting van een geschikt plekje, en loopt vervolgens met zijn apparatuur naar de juiste plaats. Of plant snel zijn apparatuur, wanneer er iets te horen is anders dan vliegtuigen en wind. 's Morgens vroeg laat de wind het gelukkig vaak afweten. In het voorjaar zingen de zangvogels dan bovendien het best. Verrassingen zijn natuurlijk altijd mogelijk. Wil hoopt nog altijd het geluid op te nemen van een (jong) konijn, dat het uitgilt als het door een wezel in zijn nek gegrepen wordt. Maar ook minder spectaculaire opnamen kunnen de moeite waard zijn: gewoon zo'n merel, die riedelt en fiedelt en fluit. Of een zwaan, blazend en blaffend van woede. Ja, zo'n zwaan blaft echt, dit tonen de opnamen aan.

Zelf lag ik (Peter) eens met een plastic zak onder mijn hoofd (om teken en ander onheil enigszins tegen te houden) op de duingrond, toen ik vreemde geluiden hoorde. Na enig zoeken bleek het geluid afkomstig van knooppier-tjes, die onder de zak een kleine nestopening hadden. Hun geluid ontstaat ook door striduleren. Met mijn oor op enkele centimeters afstand bleek dit hoorbaar. Zulke zwakke geluiden zijn natuurlijk alleen in laboratoriumomstandigheden op te nemen.

De grote groene sabelsprinkhaan is misschien wel ons luidruchtigste insect. Deze algemene sprinkhaan laat zich al vanaf tientallen meters afstand horen en zal de tweede CD sieren, evenals het zoemen van de kleine aardhommel en de harkwesp. Ook zoogdieren zijn weer te horen. Het damhert lijkt bewaard te zijn om de tweede CD iets speciaals te geven. Het echt imponerende geluid van dit hert uit de bronstijd (oktober) overrompelt de luisteraar. Het keelgeluid van de egel staat er ook op en is meer vreemd dan imponerend.

Insecten

In augustus is het wat betreft vogelgeluiden vrij rustig. De jonge vogels zijn uitgevlogen, afbakening van een territorium door zang is dus niet meer nodig. Maar het arsenaal aan insecten is op z'n hoogtepunt en menig insect maakt geluid. Sommige geluiden zijn te hoog van toon. Die kunnen wij niet horen. Enkele soorten sprinkhanen bijvoorbeeld kun je wel zien strijken over minuscule raspjes (waardoor geluiden ontstaan, het zogenaamde striduleren), maar horen doe je niets. Andere geluiden zijn weer erg zacht. Bij toeval ontdek je die wel eens.

Geluiden der elementen

Nieuw is het geluid van de regen. Het is het heerlijke vredige geluid van regen die valt als je ergens binnen in een hutje zit en er niet uit hoeft. Ondanks die regen fluit een grote lijster gewoon door. Onweer ontbreekt ook niet, gewoon onweer uit de verte. De kinderen zullen dus niet wakker schrikken, als u de CD op hebt staan. Ook de zee laat zich horen, niet als een storende ruis, maar op de voorgrond. Evenals op de eerste CD zijn de geluiden gerangschikt naar de maand van het jaar en is ongeveer driekwart afkomstig van vogels.

Een tweede CD is inmiddels in de maak en komt volgend voorjaar uit. (foto: Wil Heemskerck)

Een recensie van de eerste CD was te lezen in Duin 1999:3. Deze CD is nog verkrijgbaar voor f 29,50, onder andere bij Naturalis te Leiden, bij een aantal boekwinkels vooral in de plaatsen en steden rond de AW-duinen en bij het bezoekerscentrum van de AW-duinen. Ook bij Stichting Duinbehoud is hij verkrijgbaar. Voor slechtzienden is de bijbehorende informatie in braille gezet (bel Stichting Duinbehoud). Uiteraard komen er verzendkosten bij, als u de CD niet ter plekke koopt.

